

Lise 11. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Dünya Ve Ahiret Hayatı Ünitesinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Öğretimin Akademik Başarı, Motivasyon Ve Kalıcılığa Etkisi | Yadigar Öztürk

İDE AKADEMİ | DÖNEM ÖDEVİ 2022-2023

Lise 11. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Dünya Ve Ahiret Hayatı Ünitesinin (Covid-19) Sürecinde Uzaktan Eğitim Yoluyla Öğretimin Akademik Başarı, Motivasyon Ve Kalıcılığa Etkisi (Ankara İli Örneği)

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, amacına, önemine, sayıltılarına, sınırlılıklarına ve tanımlarına yer verilmiştir.

Problem Durumu

Eğitim insanoğlunun yeryüzünde var olmasından beri vardır. Elbette bu eğitim bugünkü anlamına ve seviyesine gelinceye kadar birçok değişimler yaşamıştır. Bu değişimler bazen başka alanlarda gelişmelere yol açarken bazen de başka alanlardaki gelişmelerden etkilenerek olmuştur. Bu süreç hala devam etmektedir ve dünya var oldukça ve insanlar bu dünyada yaşadıkça eğitim bir çeşit var olacaktır (Özmen & Ekiz, 2013).

Eğitim kavramı geçmişten günümüze kadar farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu tanımlardan bazıları aşağıda verilmiştir. Durheim'a göre eğitim, çocukta fiziksel, entelektüel, ahlaki hallerin uyandırılması, geliştirilmesi halleridir. Gökalp'e göre eğitim, bir cemiyette yetişmiş neslin, yetismekte olan nesiller üzerindeki etkisidir. Ertürk'e göre eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı ve istendik değişimler meydana getirme sürecidir. Fidan eğitimi, insanları belli amaçlara göre yetiştirme süreci olarak tanımlarken, Mümtaz Turhan ise eğitimi, kültürü bir değer olarak genç nesillere kazandırmak ve mevcut kültürün geliştirilmesini sağlamak olarak tanımlamaktadır. Güvenç eğitimi, bir kültürlenme süreci olarak ele alarak toplumun, bireyleri, kendi kültürünün istek ve beklentilerine uyacak şekilde değiştirmesine kültürlenme demektedir (Köçer & Koçoğlu, 2020).

Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi Eğitimi Ve Öğretimi

İslam kültüründe genellikle öğretimin karşılığı olarak talim, eğitimin karşılığı olarak terbiye kullanılmaktadır. Ayrıca öğrenim için tahsil ve daha çok eğitimi ifade etmemek üzere tedris, te'dib, tehzib, siyaset, tezkiye, irşad gibi kelimelere yer verilmektedir. Sözlükte "bir şeyi gerçek yönüyle kavramak, bir nesnenin şekli zihinde oluşmak, nesneyi gerçek haliyle bilmek" anlamındaki ilim kökünden türeyen talim "birine bilgi öğretmek, ders okutmak" demektir. Bilgi öğretme işini yapana muallim, bilgi öğrenene müteallim denir." Korumak, ıslah etmek, gözetmek, yükseltmek" anlamındaki rabv kökünden türeyen terbiye kelimesine" manası verilir. Ragıp el İsfahani, terbiyeyi "bir şeyi en mükemmel derecesine ulaşıncaya kadar adım adım inşa etmek" şeklinde tanımlar. Beyzavi ise "bir şeyi derece derece geliştirerek kemaline ulaştırmak" diye açıklayarak bunun bütün canlılar için söz konusu olduğunu söyler (Kazıcı & Halis, 2010).

Rab kelimesi Kur'an-ı Kerim'de, efendi, sahip, baba gibi anlamlarda kullanılması ve terbiyenin kavramsal içeriğinde yetiştirme ve geliştirmenin bulunması onun eğitim kavramına karşılık olarak kullanılmasına imkân tanımıştır. Terbiye kelimesinin kavramsallaşmasını Kurandaki tanımlar belirlemiştir. Terbiye kavramı kur andaki bağlamıyla kullanıldığında Allah'ın varlıkları var edip, büyütüp geliştirmesi, halden hale geçirerek mükemmelleştirmesi demektir. Hz peygamberin "beni rabbim terbiye etti, ne güzel terbiye etti" demesi de aynı kullanımı örnekler. İnsanlar için kullanıldığında ise terbiye, insanın Allah'ın vekili olarak bu işi üzerine alması yani insanın insanı terbiye etmek üzere faaliyetlerde bulunmasıdır. Terbiye kendiliğinden yani yaratılıştan sahip

olunan değil, yetiştirilme sonucu kazanılan bir durumdur (Keyifli, 2013).

Türkiye’de Din Eğitim tarihini şu şekilde özetle sıralayabiliriz;

- 3 Mart 1924’te Tevhid-i Tedrisat Kanunu TBMM tarafından kabul edilerek bütün eğitim-öğretim kurumları Maarif Vekaletine (Milli Eğitim Bakanlığına)bağlandı, dini hizmetlerin ifası için imam ve hatip mektepleri açılması kabul edildi ve Darülfünun da bir ilahiyat fakültesi açılması kabul edildi.
- 1924’te 29 yerde ilk defa imam ve hatip mektepleri açıldı ve lise programlarındaki din dersleri çıkarıldı.
- 1927’de Köy Muallim Mektepleri açıldı ve programlarında bir saatlik din dersi bulunmaktaydı ve ortaokul programlarından din bilgisi dersleri çıkarıldı.
- 1929 da ilkokul programlarındaki din bilgisi dersleri kaldırıldı.
- 30 Kasım 1929 da maarif vekâleti(milli eğitim bakanlığı),”ilkokul müfredat programındaki din derslerinin okutulacağı, ancak öğrencilerin imtihana tabi tutulmayacakları” şeklinde bir karar aldı.
- 28 Ekim 1930’da bakanlıkça, Perşembe günleri öğleden sonra isteyen 5. Sınıf öğrencilerine Din Bilgisi derslerinin okutulabileceği bildirildi.
- 1939’da köy ilkokullarının programlarından din bilgisi dersleri çıkarıldı.
- 17 Nisan 1940’da köy enstitüleri açıldı ve bu okulların programlarında din derslerine yer almadı.
- 19 Şubat 1948’de TBMM, ilkokulların 4.ve 5. Sınıflarına program dışı ve isteğe bağlı okutulmak üzere Din Bilgisi dersleri konulması kararı aldı
- 4 Kasım 1950’de ilkokulların 4. Ve 5. Sınıflarında program dışı okutulan din dersleri programa dâhil edilmesi Bakanlar Kurulunca kabul edildi.
- 25 Ekim 1951’de Talim ve Terbiye Kurulu kararı ile köy enstitülerinin 3 ve 4. Sınıflarına haftada bir saatlik din dersi konuldu.
- 1953’te öğretmen okullarının 9. Ve 10.(Lise 1 ve 2.)sınıflarına haftada 1 saat mecburi din dersleri konuldu.
- 7 Ocak 1956’da ortaokulların 1 ve 2. Sınıflarına haftada bir saat isteğe bağlı din dersleri konuldu.
- 10 Temmuz 1961’de din eğitimi müdürlüğü kuruldu.
- 29 Nisan 1964’de Din Eğitimi Müdürlüğü, din eğitimi genel müdürlüğü haline getirildi.
- 21 Eylül 1967’de Talim ve Terbiye Kurulu’nun kararı ile lise ve dengi okulların 1 ve 2. Sınıflarına haftada birer saat isteğe bağlı Din Bilgisi dersleri konuldu.
- 1974’de İlkokul 4 ve 5. Sınıf, ortaokul ve liselerin bütün sınıflarına haftada birer saatlik mecburi Ahlak dersi konuldu.
- 23 Eylül 1976’da Talim ve terbiye kurulu kararıyla ortaokul 3. Ve lise 3. Sınıflara isteğe bağlı birer saat din bilgisi dersi konuldu.
- 1982 de “Din Bilgisi” ve “Ahlak Dersi” “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi” adıyla birleştirilerek tek ders halinde bütün ilk ve orta öğretim kurumlarında okutulması mecburi hale getirildi. (Gündüz, 1998)

İslam dini kültürümüzü derinden etkilemiş ve şekillendirmiştir. Doğumumuzdan ölümümüze kadar daima dini motiflerle karşılaşırız. Dini olaylar ve inançlarımız hayatımızı derinden etkiler. Toplumun birliğinin korunması ve devamı için, sahip olduğumuz bu dini değerlerimizi ve kültürümüzü yeni yetişen genç nesle aktarmak durumundayız. Bunun için bize yardımcı olacak en önemli unsur eğitimidir. Din eğitimi de genel eğitim içinde

önemli bir yer tutar. Din eğitimi, ilk çocukluk yıllarında aile içinde başlar, daha sonra okulda devam eder. Ailede, okulda, camide, uygun olan her yerde, İslam dininin doğru bir şekilde fertlere öğretilmesi, bugün için vazgeçilmez temel bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyaç yeterince karşılanmazsa, kulaktan dolma yanlış bilgiler, hurafeler yaygınlaşır, bu da kültürün yozlaşmasına ve yabancılaşmaya sebep olur. (Aşıkoğlu, Toplum Hayatımızda Dinin Yeri ve Din Öğretiminin Önemi, 1998)

Etkili Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Öğretiminde Öğretmen Özellikleri

Eğitimde başarıyı etkileyen en önemli unsur öğretmendir. İyi program ve iyi ders materyali onu doğru kullanacak olan öğretmenle anlam kazanır. Dersi ve öğrenciyi yönlendiren öğretmendir. Eğitim de bazı olumsuzluklar olsa da öğretmen gayreti ile bunları yok edebilir veya uygun hale getirebilir. Bu nedenle okul ve öğretmen bireyin kişiliğinin gelişmesinde, kültürü ve değerleri öğrenmesinde ve topluma uyum sağlamasında son derece önemlidir. Okul eğitimi ve öğretmenler, bireyi bütün yönleriyle geliştirmeye çalışır ve onu hayata hazırlayarak hayatta karşılaşacağı çeşitli durumlarla ilgili bilgilendirir ve yeteneklerini geliştirir. Okul ve öğretmen bir yandan bireye, yaşadığı toplumun kültürünü, bilgi birikimini, değer yargılarını öğretmeye çalışmak yani bireye kültür kazandırmak, bir yandan da bireyin kişisel yeteneklerini keşfedip geliştirmesi için ona imkân hazırlamakla görevlidir. Bireyi hayata hazırlayan öğretmen, onun din konusundaki sorularını ve ihtiyaçlarını da dikkate almak durumundadır. Öğretmenin din ile ilgili sorular ve bilgilenme ihtiyacını karşılayanın yolu, okulda öğretmenin doğru bilgiye ve uygun yöntemlerle yapacağı din eğitimidir (Aşıkoğlu, 2011).

DKAB öğretmenlerin mesleki gelişimini sağlamaya yönelik faaliyetler ağırlıklı olarak Bakanlık bünyesindeki ilgili birimlerce yürütülmektedir. Tüm öğretmenler gibi DKAB öğretmenlerinin mesleki gelişiminden de birinci derecede Bakanlığın merkez birimlerinden olan Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü ve onun bünyesinde oluşturulan Mesleki Gelişimi Destekleme Grup Başkanlığı sorumludur. DKAB öğretmenlerinin hizmet içi eğitiminde bu birimin en etkin işbirliği yaptığı paydaş ise Din Öğretimi Genel Müdürlüğüdür. DKAB öğretmenin temsil ettiği misyonu hakkıyla gerine getirebilmesi, toplumdaki farklı beklentilere cevap verebilmesi, her öğretmenin sahip olması gerekenden daha fazla/ilave bilgi ve beceriyle donanmış, sağlam ve dengeli bir kişiliğe sahip olmasıyla mümkündür. Çünkü ehil olmayan eller tarafından yürütülen din eğitim öğretim faaliyetlerinin yarardan çok zarar getireceği açıktır. Gökalp'in " ...din mualliminin cehaleti, talebenin tezelzülü itikadına sebep olur" şeklindeki tespiti bu gerçekliğin bir ifadesi olarak değerlendirilmelidir. Nitekim bunun en açık örneklerini Tanzimat mekteplerinde görmek mümkündür. Bu dönem mekteplerinde görev yapan medreseli hocaların büyük bir kısmı öğrencilerde dine karşı bir ilgi ve sempati oluşturacaklarına mesleki alandaki eksiklikleri yüzünden onların dinden soğumalarına ve olumsuz tavır takınmalarına sebep olmuşlardır. Bu sebeple din eğitim ve öğretimi görevini üstlenecek kimselerin İslam'ın hakikatlerine hakkıyla vâkıf, dünya ahvalinden haberdar, ilim ve felsefeye aşina , müsbet ve manevi ilimlerle mücehhez, zamanının terbiye usullerini ve pedagojik metotlarını bilen, insanın problemlerine inebilen müsamahakâr, mütehammil, dirayetli, anlayışlı, hasbi ve gayretli kişilerden seçilmeleri ve buna uygun şekilde yetiştirilmeleri gerekmektedir (Öz, 2012).

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerin Özel Alan yeterlilikleri aşağıdaki gibidir:

1. Yeterlilik Alanı: Öğretimi Planlama, Düzenleme Ve Değerlendirme

- ☐ Öğretim programına uygun planlama yapabilme
- ☐ Öğrenme ortamları düzenleyebilme
- ☐ Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretimine uygun yöntem, teknik, materyal ve kaynaklar kullanabilme
- ☐ Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretiminde teknolojik kaynakları kullanabilme
- ☐ Ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanabilme
- ☐ Ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme

- ☐ Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde toplumla iş birliği yapabilmek
- ☐ Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilmek

2. Yeterlilik Alanı: Din Olgusu

- ☐ Öğrencilerin din ile ilgili temel kavramları tanımasına rehberlik edebilmek
- ☐ Öğrencilerin dinin tarih içindeki gelişimini fark edebilmelerini sağlayabilmek
- ☐ Öğrencilerin farklı din ve inanışları tanımalarına rehberlik edebilmek
- ☐ Öğrencilere dinin amacının insanı güzel ahlaklı yapmak ve mutlu kılmak olduğunu fark etmelerini sağlayabilmek
- ☐ Öğrencilerin din-vahiy-akıl-bilim ilişkisini kavramalarına rehberlik edebilmek
- ☐ Kuran-ı tanıma ve ondan yararlanma konusunda öğrencilere rehberlik edebilmek
- ☐ Dindeki anlayış farklılıklarının, benzerliklerinin ve bunların nedenlerinin fark edilmesini sağlayabilmek
- ☐ Öğrencilere dinin birey ve topluma yansımalarını fark etmelerini sağlayabilmek
- ☐ Öğrencilerin din, toplum ve kültür arasındaki ilişkiyi kurmalarına rehberlik edebilmek
- ☐ Öğrencilere Türklerin Müslüman olması, din anlayışlarının oluşması ve İslam Medeniyetine katkıları sürecini tanımalarına rehberlik edebilmek

3. Yeterlilik Alanı: İnanç

- ☐ İnanç kavramını anlamaları için öğrencilere rehberlik edebilmek
- ☐ Öğrencilerin inancı oluşturan unsurları kavramalarını sağlayabilmek
- ☐ Öğrencilere, inancın duygu dünyasına etkilerini ve inanç-davranış ilişkisini fark etmelerinde rehberlik edebilmek

4. Yeterlilik Alanı: İbadet

- ☐ Öğrencilerin ibadetlerle ilgili temel kavramları tanımalarını sağlayabilmek
- ☐ Öğrencilerin ibadetlerle ilgili ilkeleri fark etmelerini sağlayabilmek
- ☐ Öğrencilerin namaz, oruç ,hac, zekat gibi ibadet çeşitlerini tanımalarını sağlayabilmek
- ☐ Öğrencilerin inanç-ibadet-davranış ilişkisini kavramalarını sağlayabilmek
- ☐ Öğrencilerin ibadet-temizlik ilişkisini kavramalarını sağlayabilmek
- ☐ Öğrencilerin duanın ibadetin özü olduğunu fark etmelerine rehberlik edebilmek
- ☐ Öğrencilere ibadetler sırasında okunan sure, ayet ve duaları anlamları ile öğrenmeleri konusunda rehberlik edebilmek

5. Yeterlilik Alanı: Ahlak Ve Değerler

- ☐ Ahlak, değer ve bunlarla ilgili temel kavramları tanımalarını sağlayabilmek
- ☐ Öğrencilerin evrensel ahlaki değerleri kavramalarına rehberlik edebilmek
- ☐ Peygamber kıssalarındaki ahlaki değerlerin farkına varmaları için öğrencilere rehberlik edebilmek

☐ Hz. Muhammed'in örnek ahlakını tanımlarını sağlayabilme

☐ Ahlaki değerlerin benimsenmesinde aile kurumunun önemini kavramaları konusunda öğrencilere rehberlik edebilme

☐ Öğrencilere, toplumsal barışın oluşmasında ahlaki değerlerin rolünü kavramaları konusunda rehberlik edebilme

6. Yeterlilik Alanı: Mesleki Gelişimi Sağlama

☐ Mesleki yeterliliklerini belirleyebilme

☐ Mesleki gelişimini sağlayabilme

☐ Mesleki gelişimi ile ilgili olarak temel kaynaklardan yararlanabilme (Yılmaz)

Görüldüğü gibi 1.Yeterlilik Alanında Öğretimi Planlama, Düzenleme Ve Değerlendirme aşamasında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde teknolojik kaynakları kullanma, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretimine uygun yöntem, teknik, materyal ve kaynaklar kullanabilmektedir. Süreç içerisinde öğretmenler yeterlilik alanına uygun olarak uzaktan eğitimi kaynaklardan faydalanarak yürütebilmektedir.

Uzaktan Eğitim Yöntemi

Uzaktan eğitim terimi ilk olarak Wisconsin üniversitesinin 1892 yılı kataloğunda kullanılmış ve yine aynı üniversitenin yöneticisi William Light bu terimi 1906 yılında bir yazıda kullanmıştır. Farklı yazarlar tarafından değişik şekillerde tanımlanmış ve isimlendirilmiştir. Duvarsız Eğitim, Açık Öğrenim, Geleneksel Olmayan Eğitim, Uzaktan Öğrenim, Uzaktan Öğretim, Mektuplaşarak Eğitim, Bağımsız Çalışma, Evde Çalışma, Bir Mesafeden Diğer Bir Mesafeye Öğretim, İlave Çalışma, Harici Öğrenme, Esnek Eğitim, Esnek Öğrenim, Hayat Boyu Öğretim, Hayat Boyu Öğrenim, Sözleşmeli Öğrenim, Deneyimsel Öğrenim, Yönetilmiş Özel Çalışma, Bağımsız Öğrenme, Bireyselleştirilmiş Öğrenme, Kaynak Tabanlı Öğrenim, Kendi Kendine Erişimli Öğrenme, Kendi Kendine Çalışma, Desteklenmiş Kendi Kendine Çalışma Veya Devam Eden Eğitim vb. gibi. Farklı şekillerde adlandırılan uzaktan eğitim ile ilgili bazı tanımlar şöyledir: Uzaktan Eğitim: Öğrenci ile öğretmenin yüz yüze olmadan çeşitli iletişim araçları kullanılarak belli bir merkezden yapılan eğitim biçimidir. 8 Uzaktan Eğitim: Geleneksel öğrenme- öğretme yöntemlerinin sınırlılıkları nedeniyle sınıf içi etkinliklerini yürütme olanağının bulunmadığı durumlarda, eğitim etkinliklerini planlayıcılar ile öğrenciler arası, iletişim ve etkileşimin özel olarak hazırlanmış öğretim üniteleri ve çeşitli ortamlar yoluyla belirli bir merkezden bir öğretme yöntemidir. (Birinci, 2010)

Bilgi çağı olarak adlandırılan 21.yy da teknoloji hızla gelişmektedir. Bilgi teknolojilerindeki bu gelişmeler, uzaktan eğitim uygulamaları ile küresel iletişim ağının gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır. Bilgi çağı dediğimiz 21.yüzyılda iletişim, toplumun her katmanında yaşayan bireyler için kaçınılmaz bir ihtiyaç haline gelmiştir. Geçmiş yıllarda toplumlar için ütopya sayılan uzaktan eğitim uygulamaları bilgi teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte günümüzde küresel iletişim ağı üzerinden kolaylıkla uygulanabilir hale gelmiştir. Eğitim sistemi içinde uzaktan eğitim önemli bir yer tutmaktadır (Şişman, 2011).

Uzaktan eğitim modelinin en önemli amacı, büyük bir kitlenin gerekli eğitimleri bulundukları yerden ve zamanda almalarıdır. Eğitimi alacak kişiye sunulan bu esneklik, eğitimin alınmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca tam anlaşılmamış konuların birden çok tekrar edilmesi ve sınav testlerin çoğunluğu bu eğitimin verimliliğini artırmaktadır. (Dinçer, 2016)

Uzaktan eğitim ülkeler bakımından da örgün eğitime alternatif olması ve uluslararası olması bakımından önemli bir gelişme kaynağıdır. Örneğin Rusya'da, 1990'lı yılların sonlarında uzaktan eğitime talep, örgün eğitime alternatif olmaya başlamıştır. Rusya'daki ilk uzaktan eğitim kurumunun bugün, Rusya federasyonunun 350'den fazla şehrinde ve bağımsız cumhuriyetlerdeki 60 ilde akademik merkezi bulunmaktadır. Bugün

dünyadaki birçok üniversite internet üzerinden uzaktan eğitim vermektedir. Söz konusu üniversitelerin sundukları programlara kayıt olan öğrenciler, bulundukları ortamdan hiç ayrılmadan eğitimlerini sürdürmektedirler. Uzaktan eğitim sayesinde, öğrenciler hizmeti veren üniversiteye hiç uğramadan, devam ettikleri programlara internet ile ulaşmakta, böylece günümüzün okul kurumunun konvansiyonel sınırlarını zorlamakta ve eğitimi uluslararası boyuttan da çıkararak sanal bir olgu haline getirmektedir. (Toker Gökçe, 2008)

Uzaktan eğitim, kökleri günümüzden yaklaşık üç asır öncesine kadar uzanan disiplinler arası bir dönemdir. Dünyada ilk uzaktan eğitim uygulaması yapıldıktan yaklaşık iki asır sonra Türkiye Cumhuriyeti kurulmuş ve uzaktan eğitim düşüncesi zaman içerisinde ülkemizde de gündeme gelmiştir. Ülkemizde 1923 yılından 1960'lı yıllara kadar uzaktan eğitim önce kavramsal olarak tartışılmıştır. 1970'li yıllardan sonra farklı girişimlerle orta eğitim düzeyinde uzaktan eğitim çalışmaları yapılmış, bir takım tecrübeler edinilmiş ve sınırlı da olsa ilerleme kaydedilmiştir. 1980 sonrası bu uygulamalar Anadolu üniversitesi açık öğretim fakültesinin de kurulmasıyla yükseköğretime taşınmıştır. 1980 ve 1990'lı yıllarda uzaktan eğitim ilk, orta ve yükseköğretim düzeyinde olgunlaşmış ve büyük öğrenci kitlelerini bünyesinde barındıran bir sistem haline gelmiştir. Bu yıllarda kazanılan başarılar ile uzaktan eğitim büyük ilgi ve kabul görmüştür. 1990'lı yılların sonundan 2000'li yılların başından itibaren bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) alanında yaşanan gelişmelerle uzaktan eğitim ile sunulan eğitim fırsatları artmış ve uzaktan eğitim milyonları bulan öğrenci sayısı ile ülkemizde eğitimde ana akımın bir parçası olmuştur. (Bozkurt, 2017)

Türkiye'de de internet teknolojisinin uzaktan eğitim uygulamalarında kullanılmaya başlanmasıyla tam bir dönüşüm meydana gelmiştir. İnternet tabanlı uzaktan eğitimin Türkiye'de gelişim göstermesiyle birlikte sanal kütüphaneler hizmet vermeye başlamış ve öğrenciler araştırmalarını rahat bir şekilde yapabilmişlerdir. Sadece sınıfları değil kütüphaneleri de sanal ortama dönüştüren internet tabanlı uzaktan eğitim, öğrenme yöntemlerini de değişikliğe uğratmıştır. Bu sayede internet aracılığıyla alınan uzaktan eğitim hizmetinde verilen ödevler sanal kütüphane üzerinden araştırılarak hazırlanabilmektedir. Sonucunda ise ödevler internet üzerinden toplanarak değerlendirilebilmektedir (Çukadar ve Çelik, 2003: 36). İnternet tabanlı uzaktan eğitim; elektronik posta, dosya aktarım protokolü (File Transfer Protocol), www (World Wide Web) gibi hizmetlerden de faydalanarak öğrencilere kapsamlı bir eğitim sunmayı hedeflemektedir. Bununla birlikte Facebook, Twitter gibi sosyal paylaşım ağları aracılığıyla internet tabanlı uzaktan eğitimde destekleyebilmek mümkündür. Sosyal medya aracılığıyla öğrenciler, öğretmenlerle doğrudan etkileşime geçebilmektedir. (Kırık, 2014)

Günümüzde uzaktan eğitim; ilköğretim, ortaöğretim, lisans, ön lisans, tezli ve tezsiz yüksek lisans, doktora, açık öğretim vb. birçok alanda gerçekleştirilmektedir. Uzaktan eğitimin yararlarını şu şekilde sıralaya biliriz;

- ☐ Eğitim merkeziden tüm dünyaya bilgi gönderilebilir,
- ☐ Öğrenciye geribildirim, daha detaylı ve daha hızlı yapılır,
- ☐ Zaman sınırlaması olmadığından öğrenci motivasyonunu yüksek tutar,
- ☐ Puanlama, değerlendirme objektif olarak daha hızlı yapılır,
- ☐ Öğrencinin istediği yerden bilgiyi öğrenmesine olanak tanıdığından, öğrenme mesafesi azaltılır,
- ☐ Maddi olarak yüksek sayıda ki öğrencilere ulaştığı zaman, materyal kullanımını azaltacağı için maliyeti düşürür. (Dinçer, 2016)

2019-2020 Coronavirüs (covid-19) pandemisi, dünya çapında eğitim sistemlerini etkilemiş, yaygın bir şekilde okulların ve üniversitelerin kapanmasına neden olmuştur. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü(UNESCO) verilerine göre, 07 Nisan 2020 itibarıyla, Coronavirüs pandemisi nedeniyle 188 ülkede okullar kapanmıştır. Bu durum dünya çapında öğrenci nüfusunun yaklaşık olarak %92'sini (1,576,021,818 öğrenci) etkilemiştir. Bu süreçte Türkiye de okullar ilk aşamada 16 Mart 2020 tarihinden 30 Nisan 2020 tarihine kadar

tatil edilmiş, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde açık ve uzaktan eğitim uygulamaları kapsamında 3 TV kanalı ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden eğitimlerin sürdürülmesine karar verilmiştir. Pandeminin devam etmesi nedeniyle, 29 Nisan 2020 tarihinde alınan bir kararla okulların tatil süresi 31 Mayıs 2020 tarihine kadar uzatılarak, eğitimin uzaktan eğitim ile sürdürüleceği, öğrencilerin sınıf geçmeleri ile ilgili olarak birinci dönem notlarının geçerli olacağı ve her koşulda üst sınıfa geçecekleri açıklanmıştır. (Can, 2020)

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Lise 11. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi Dünya ve Ahiret ünitesinin COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim yoluyla öğretiminin akademik başarıya, motivasyona ve kalıcılığa etkisi nedir?

Aşağıdaki soruları yanıtlarak araştırmanın alt amaçlarına ulaşabiliriz.

1. Deney grubunda uzaktan eğitim yönteminin din kültürü ve ahlak bilgisi dersindeki başarıya etkisine ilişkin uygulanan başarı testi ön test toplam puanları ile son test toplam puanları arasında fark var mı?
2. Kontrol grubunda mevcut uygulanmakta olan öğretimin, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersindeki başarıya etkisine ilişkin ön test toplam puanları ile son test toplam puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. 11.sınıf Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi dünya ve ahiret ünitesinin işlendiği Deney grubu başarı testi ön test toplam puanları ile kontrol grubu başarı testi ön test toplam puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. 11.sınıf Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi dünya ve ahiret ünitesinin işlendiği Kontrol grubu başarı testi son test toplam puanları ile kalıcılık testi toplam puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmanın önemi

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin eğitim ve öğretimin de özellikle Covid-19 un hayatımızı ve eğitimi etkilemesi ile birlikte uzaktan eğitimin önemi daha çok ortaya çıkmıştır.

Uzaktan eğitim COVID-19 ile birlikte tüm dünya da ve Türkiye de eğitim de yeni bir çağı başlattığı bir gerçektir. Bu yöntem eğitimde bazı kolaylıkları ve zorlukları da beraberinde getirmiştir.

Bu araştırma, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine uzaktan eğitim sürecini daha verimli ve kalıcı hale getirerek farkındalık oluşturacaktır. Uzaktan eğitim yoluyla öğretim, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretim programında yer alan etkinlikler, EBA ve farklı uygulamalar ile kullanıcıları için önemli bir yere sahiptir.

Sayıtlılar

1. 11. Sınıf öğrencilerinin evreni yeterince temsil edecek durumda olduğu varsayılmıştır.
2. Uygulamada herhangi bir problemin çıkmadığı varsayılmıştır.
3. Yapılan test öğrencilerin gerçek başarısını göstermektedir.
4. Araştırmada kullanılan ölçme araçlarının geçerliliği ve güvenilirliği tamdır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma 2020-2021 eğitim –öğretim yılıyla sınırlıdır.
2. Araştırma Ankara'nın Altındağ ve Çubuk ilçeleri ile sınırlıdır.
3. Araştırma 11.sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
4. Araştırma, 11.sınıf Dünya ve Ahiret Ünitesi'nin uzaktan eğitim yöntemiyle sınırlıdır.
5. Araştırma, "Dünya ve Ahiret Başarı Testi" ile sınırlıdır.

Tanımlar

Eğitim,(education)latince "educare"sözcüğünden türetilmiş olup, bu da "yetiştirmek", "büyütmek", "geliştirmek" anlamlarına gelir. Eğitim, bugün "kişinin geliştirdiği yetenekler ve tutumlar ile içinde yaşadığı olumlu değerler ve diğer davranış biçimlerinin etkisi altında kişide oluşan süreçlerin tümü" yahut "bireyde kendi yaşantıları yoluyla davranış değişikliği meydana getirme süreci" gibi tanımlamaları yapılmaktadır. (Keyifli, 2013)

Uzaktan eğitim programı, eğitim kurumlarının, öğrencilerin tek başına eğitimi gerçekleştirmesine yardımcı olmak için belli bir düzende hazırladıkları ders programı ile gerçekleştirilen çalışmaya verilen addır. Diğer bir tanıma göre uzaktan eğitim, öğrenci ile öğretmenin birbirinden uzakta olmalarına karşın eş zamanlı ya da ayrı zamanlı olarak bir araçla iletişim kurdukları bir eğitim sistemidir. (Dinçer, 2016)

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde yapmış olduğum araştırmayla ilgili ülkemizde yapılmış bazı çalışmalara yer verilmiştir.

(Can, 2020) yaptığı çalışmada Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları adlı çalışmasında pandeminin dünyanın her yerini sağlık, ekonomi, sosyal, pedagojik ve en çok da eğitim alanını etkilemesi incelenmiştir. Araştırmanın amacı, Coronavirüs (covid-19) pandemisinin Türkiye deki açık ve uzaktan eğitim uygulamalarına etkilerini değerlendirmek ve gelecekteki uygulamalar için önerilerde bulunmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır.

(Bozkurt, 2017)Türkiye de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını adlı çalışmasında dünyada ve Türkiye de uzaktan eğitim çalışmaları hakkında bilgi vermiştir. Bu çalışmanın amacı ülkemizde uzaktan eğitimin gelişim sürecinde rol alan önemli olayları belirlemek ve uzaktan eğitimin gelişimini geçmişten günümüze haritalandırmaktır. Bu çalışma uzaktan eğitim sürecini incelemiş ve eleştirel bakış açısıyla da bu dönemleri ele almıştır. Uzaktan eğitimde araştırma eğilimlerine yönelik çalışmalar üzerinde durulmuş ve uzaktan eğitimin Türkiye'nin geleceğine yönelik öngörü ve önerilerde bulunulmuştur.

(Aşıkoğlu, 2011)bu çalışmada okuldaki din öğretiminin ve öğretmenin önemi vurgulanıp temellendirilmiş ve din derdi programlarının temel niteliğine dikkat çekilmiştir. Din dersi öğretmeni yetiştiren kurumlar olan ilahiyat fakültelerinin programlarıyla ilgili değerlendirme yapılmış ve farklı ülkelerde teoloji eğitimi ile ilgili işbirliği konusunda önerilere yer verilmiştir.

(Birinci, 2010)bu çalışmada, bir uzaktan eğitim uygulaması olan Ankara Üniversitesi ilahiyat lisans tamamlama programı mezun öğrenciler, öğretim üyesi görüşlerinden ve uzaktan eğitim ile ilgili kuramlardan hareket edilerek değerlendirilmiştir. Araştırmanın kuramsal tartışması çerçevesinde uzaktan eğitim kavramına ilişkin teorik bilgilerin yer aldığı uzaktan eğitim ile ilgili kavramlara, teorilere ve uygulama örneklerine yer verilmiştir. Sonuç olarak elde edilen verilerden ilahiyat eğitiminin uzaktan eğitim yöntemiyle uygulanabileceği kanaatine varılmıştır.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizine yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli ya da Araştırma yöntemi

Bu araştırmada,2020-2021 eğitim-öğretim yılında lise 11. Sınıf Din kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi Dünya ve Ahiret Hayatı ünitesinin COVID-19 sürecinde "uzaktan eğitim yoluyla" öğretiminin akademik başarıya, motivasyona ve kalıcılığa etkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Nicel ve nitel veri toplama yöntemlerinden faydalanıldığı için karma araştırma özelliğine sahiptir.

Evren Ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini; Ankara ili ve ilçelerinde bulunan liselerdeki öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise Ankara'nın Altındağ ve Çubuk ilçelerindeki okullarda öğrenim gören 11.sınıf öğrencileri oluşturacaktır.

Ölçme Araçları/Veri Toplama Araçları

Araştırmada uzaktan eğitim yönteminin başarı ,motivasyon ve kalıcılığa etkisini ortaya çıkarmak için Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi başarı testi ve motivasyon testi kullanılacaktır.

Veri toplama araçlarının hazırlanmasında, 11. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan Dünya ve Ahiret ünitesinde konular, kazanım, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri incelenerek, eğitim programıyla ilgili bildiri, makale, kitap ve tezler gözden geçirilerek literatür taraması yapılmıştır.

Araştırmada Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin Dünya ve Ahiret ünitesinin konu ve kazanımları doğrultusunda öğrencilerin hazır bulunuşlukları da göz önünde bulundurularak beş seçenekli çoktan seçmeli ön deneme soruları hazırlanacaktır. Deney ve kontrol gruplarına ön test ve son test olarak uygulanan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi başarı testi,lise 11.Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi Dünya ve Ahiret Hayatı ünitesinin konu ve kazanımlarının öğrenilmesi ve edinilen bilgilerin kalıcılığını ölçmek için son test uygulandıktan sonra altı hafta sonra çalışmaya katılan öğrencilere tekrar uygulanacaktır.

Verilerin Toplanmasında kullanılan istatistiksel yöntemler

Araştırma için gerekli izinler alınacak ve yeteri sayıda veri toplama aracı çoğaltılarak araştırmaya katılacak olan Ankara'nın Altındağ ve Çubuk ilçesinde öğrenim gören 11. Sınıf öğrencilerine uygulanacaktır.

Araştırma sürecinin sonunda elde edilen veriler, uygun istatistiksel yöntemlerle analiz edilecektir.

KAYNAKLAR

Aşıkoğlu, N. Y. (2011). Din Öğretiminde Öğretmenin Rolü ve Din Dersi Öğretmeni Yeterlilikleri (Türkiye Örneği). C.Ü.İlahiyat Fakültesi Dergisi, 5-13.

Birinci, K. (2010). Uzaktan Eğitim ve Din Öğretiminde Bir Uygulama Örneği:İlahiyat Fakültesi Tamamlama(İlitam). Ankara: Yüksek Lisans Tezi.

Bozkurt, A. (2017). Türkiye'e uzaktan eğitimin dünü,bugünü ve yarını. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi AUAd, 3(2), 85-124.

Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) Pandemisi ve Pedagojik Yansımaları:Türkiye'de Açık ve Uzaktan Eğitim Uygulamaları. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi AUAd, 11-53.

Diñer, S. (2016). Bilgisayar Destekli Eğitim ve Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış. Adana, Seyhan, Türkiye: Çukurova Üniversitesi.

Gündüz, T. (1998). Türkiye'de cumhuriyet dönemi din eğitimi ve öğretimi kronolojisi(1923-1998). Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1301-3394.

Kazıcı, Z., & Halis, A. (2010). Talim ve Terbiye. İstanbul: TDV İslam Ansiklopedisi.

Keyifli, Ş. (2013). Eğitim ve Din Eğitimi. Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 13, 103-126.

Kırık, A. M. (2014). Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi ve Türkiye'deki Durumu. Marmara İletişim Dergisi, 73-94.

Köçer, M., & Koçoğlu, E. (2020). Eğitim Tarihi. Ankara: Pegem Akademi.

Öz, A. (2012). Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Düzenlenen Hizmet İçi Eğitimlerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Mesleki Gelişimine Katkısı (İstanbul Örneği). İstanbul: Doktora Tezi.

Özmen, H., & Ekiz, D. (2013). Eğitim Bilimine Giriş. Ankara: Pegem Akademi.

Pınarbaşı, B., & Özdemir, F. (2019). Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı. Ankara: Dikey Yayıncılık.

Şişman, A. (2011). Uzaktan Eğitim (4. b., Cilt 4). Ankara: Pegem Akademi.

Toker Gökçe, A. (2008). Küreselleşme Sürecinde Uzaktan Eğitim. D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi 11, 1-12.

Yılmaz, B. (tarih yok). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri.